NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1671 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ TƯ 11 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Un an	Six mois	Trois mois	Pour les Colonies et l'Etranger	Tarif réduit pour les Fonctionnaires	Tarif réduit pour les Instituteurs
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng .	3 . 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng .	1 . 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng. .	0 . 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HỮU-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page — Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel . . . . . Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 4e page. . . . 2 p la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Muốn cải-lương hương-chính cho thật có thành-hiệu nên thế nào?

Từ khi có cái giấy thông-tư của quan Thống sứ thuộc về việc tổ chức hội đồng hương chức và lập sổ thu chi các làng, các quan địa phương gia công đốc sức trong mấy tháng nay, khắp trong toàn hạt Bắc-kỳ ta đi đến đâu cũng thấy sốt sắng nhộn nhịp vẻ sự ấy; chẳng bao lâu nữa thì làng nào cũng cử xong hội-đồng hương-chức, lập thành sổ sách thu chi, hương chính hương tục ta sẽ có một cái quang cảnh đổi mới thay mới hẳn.

Song, thiết tưởng đi phong dịch tục không phải cái việc một ngày một buổi mà có thể làm nên, và lại có phép hay cũng còn cần phải có người hay; người không hay thì dù phép hay đến đâu cũng không khỏi không lộ, cứ lấy bình-thức bề ngoài mà nói, thì mỗi làng cử một hội-đồng hương-chức, lập một bản sổ thu chi, bỏ những tệ-tục, ngõ ấu cuồn ngõi, xói lần cổ lượt là những thói làm thức cạnh-tranh vô lý xưa nay, trừ sức tiến công để gây nên sự việc công ích công lợi, thế là cải-lương hoàn-thiện rồi. Nhưng đã gọi là cải-lương, quyết nhiên phải chỉ có cái hình-thức bề ngoài như thế mà được. Bạch về ăn làm sao cho no; ăn mà mặc làm sao cho ấm; một tổ công vận, một bộ hương-ước có cái ma-lực gì mà khiến ngay được hương-chính thảy đều chỉnh đốn, hương tục thảy đều thuần-lương? Nay thử hỏi tổ chức một hội-đồng hương-chức mà ai là người ưng bầu hương-chức, ai là người tuyển cử hương-chức? Lập một bản sổ thu chi mà ai là người nhận việc thu chi, ai là người kiểm soát thu chi? Bỏ những tệ tục trong làng mà ai là người bỏ? Làm những việc công ích công lợi mà ai là người làm? Có phải là người dân ở trong làng ấy hay không? Chính-phủ chắc không sức đâu mà đại lý cho được khắp mọi nơi; quan trên chắc cũng không thì giờ đâu mà xem xét cho được hết mọi việc; làng nào cải-lương thì người trong làng ấy tức là người chủ động việc cải lương. Vậy thử xét cái tư-cách những hạng người chủ-động ấy thế nào? Một hạng thì điêu mà hiệt, theo cái ý chỉ quan trên, thuận cái phong-trào thời thế, day tay mắm miệng, ra gánh vác công việc cho dân làng, mà cái thói cường-bạo vẫn không chừa, cái lòng tham những vẫn không sạch, cốt chiếm lấy cái địa vị ưu-thắng ở trong dân trong xã mà thừa thế để bắc-trúc công-khoản, lăng nguỵ công đính; những việc hương lợi trừ tệ trong làng lại thành những mối bổng vơ vét cho cái túi tham của phường hảo hoạt. Một hạng nữa thì ương mà hủ, giữ cái nề thói ông cha, ham cái vị thứ ăn ngồi, chẳng kể gì việc lợi nên hưng, việc tệ nên trừ, chỉ mượn cái danh kỳ thần bái xã, khoa vọng mà chạy để chăng trói nhau mà đổi nợ miệng, bắt dắc dĩ sự lệnh quan trên, phải ứng thừa miễn cưỡng, rồi mới sinh ra bè lủa đảng tạo, ngang ngành chuyên nhiễu, xoi-mói chuyện khác; cái sổ thu chi, cái bản hương chức, lại thành ra cái mồi lớn kiện cáo lôi thôi. Một hạng nữa thì ngu mà hèn, ẩu chẳng nên đợi, nói chẳng nên lời, quan tâm cũng ừ, quan tư cũng gật, bề thế nào là hội đồng hương-chức mà bảo, biết thế nào là sổ thu chi mà xét, biết tệ gì mà bỏ, biết lợi gì mà làm, chẳng qua đem cái thân mộc mạc khờ dại, vô giác vô tri làm cái mồi cho bọn hảo-hoạt khi làng, cái máy cho lũ điêu-ngoan lợi-dụng. Ấy những người chủ-động việc cải-lương hương-chính hương-tục ở các dân nhà quê là tư-cách đại để có ba hạng như thế, thì hương-chức còn mong gì đắc nhân, sổ thu chi còn mong gì khỏi những làm; bỏ được tệ này lại sinh ra tệ khác, khác nào như anh say rượu, dở đăng nọ lại xiêu xọ sang đăng kia; còn những việc công-ích công-lợi trong làng mà cư lạm cần lỗi hư nguỵ cần thà như thuở nay, thì chẳng qua chỉ lão dân tổn tài, sinh việc lại không bằng bới việc. Tuy ở các làng cũng có được năm ba người có học thức, có tư-tưởng, có lòng công ích, đủ cái tư-cách xướng-xuất cho dân em; nhưng một người khoẻ cũng sao được lũ quế? một người sáng dắt sao được một đàn xẩm? Muốn cải lương hương-chính hương tục thì cốt ở người trong làng phải tự biết cải-lương. Người trong làng có tự biết cải-lương thì hương-chức mới biết lựa chọn cho đắc-nhân, sổ thu chi mới biết có, sổ-sêu khỏi những làm, những việc công ích công lợi mới biết dốc lòng làm mà hương tục mới mong có ngày được thuần lương, hương-chính mới mong có ngày được chỉnh-đốn. Nếu chỉ có cái hình-thức cải lương, mà người trong làng không thực tự biết cải-lương, thì ai cải lương thế cho họ được? Họ không ăn mà bảo ăn giùm bọ cho họ khỏi đói, họ không uống mà bảo uống hộ họ cho họ khỏi khát, thiên-hạ có cái lẽ nào như thế được chăng?

(Còn nữa) T.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

"Trình các ngài duyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), tức thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay timbres de dimension."

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 9 Octobre 1922

Cuộc hội-nghị các báo-quán về thuộc-địa

Cuộc hội-nghị các báo-quán về Thuộc-địa đã giải tán. M. Ouiney có đọc diễn-thuyết.

Cuộc đình-công ở Marseille

Thợ thuyền ở kho dầu quyết nghỉ đình-công. Ngày thứ tư này thì quyết nghỉ nhất định.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 10 Octobre 1922

Tại Hội-đồng Bồi-thường

Hoồ, chiến hữu tài hai M. Louis Dubois đã giới thiệu M. Barthou là đại-biểu nước Pháp với các đại-biểu các nước tại hội đồng Bồi-thường.

Đường ngầm dưới bể Manche

Trong khi hội-đồng coi các việc vận tải về đường hỏa-xa, và phòng thương-mại liệt-quốc hội-nghị có bàn việc dựng con đường ngầm dưới bể Manche, coi phải tới 20 triệu livres sterlings mới xong.

Việc nước Hy lạp

Quan quyền tối-tướng Kroridas công bố rằng chánh-phủ nước Hi-lạp ưng thuận các khoản của Đồng-minh quyết nghỉ về việc giao giải đất Thrace cho người Thổ. Hiện chánh-phủ Hy-lạp đã gởi các mệnh lệnh về việc ấy cho các đại-biểu bản chánh-phủ. Ở Mondania. Có tin rằng M. Zimis nhà định không nhận chức tổng-trưởng giữ Nội-các.

Nước Thổ-nhĩ-kỳ

Các đại-biểu nước Thổ-nhĩ-kỳ đã tiếp được mệnh lệnh định xác của bộ chính-phủ về miền trung-lập, và vệ-binh nước Thổ tại Thrace. Dư luận Thổ-nhĩ kỳ nói rằng các tướng tá của các nước hội-nghị với nhau chiều hôm tức nay, cuối là điều-đình với nhau được nhiều điều thỏa thuận. Các tướng của hai đạo quân nước Thổ liền vào trong miền trung lập, về miền Ismid, nhưng sau các tướng lý biết rằng lắm, thì bọ bèn bắt quân lui ngay ra.

Cuộc hội nghị của liệt-quốc về việc lao động

Ngày 18 Octobre cuộc hội-nghị của liệt-quốc về việc lao động sẽ hội-nghị kỳ thứ tư ngày 18 Octobre ở Genève. Có 54 nước cử đại-biểu đến dự-nghị.

Gió bão ở Cherbourg

Ở Cherbourg mới có gió bão, các công việc xây đắp ở bải-cảng hư hỏng nhiều.

Nước lụt ở Ấn-độ

Ở tỉnh-hạt tỉnh Bengale, nước lụt trận 150 nghìn thước vuông. Hàng triệu người bị thiệt hại tiền của vô cùng. Nhân-mạng không hại mấy.

Việc nước Tchécoslovaquie

Tòa nội các Svola được các báo quán về đảng xã-hội rất hoan nghênh.

Ngày 26 Octobre này, nghị viện sẽ hội nghị để bàn về sổ chi-tiêu.

Quan Ngoại-vụ bộ thương-thư đã ký bản giao-ước thương-mại của hai nước Tchécoo-Slovaquie và Letlonie.

Bản giao-ước ấy sẽ thi-hành trong một năm, mà trong sáu tháng cuối năm nếu không nước nào xin bãi, thì lại gia hạn một năm nữa.

Thị-giá quốc-trái: 3%. 59 50 — 4%. 1918 62,50. — 5%. 1915 — 1916 77.75. — 5%. 1920 90. 35. — 6%. 1920 91.05.

Tin Trung-hoa

Ngày 4-5 Octobre 1922

Việc Bắc-kinh

Lê-đồng-Hống đã lục lệnh phát-biểu tòa Nội-các mới: Vương-chung-Huệ thự tổng-lý; Lạ-văn-Cân trưởng bộ Tài-chính; Tư-Khiêm trưởng bộ Tư-pháp, Cao-lăng-Cẩn trưởng bộ Nông-thương; Tôn-đan-Lâm trưởng bộ Nội-vụ; Trang-chí-Hào trưởng-bộ Giáo dục; còn Lục-quân Hải-quân, Ngoại-giao, Giao-thông bốn bộ vẫn để nguyên người cũ.

Những nghị-viên quốc-hội đối với tòa Nội-các mới phản nhiều không bền đồng tình, định đến kỳ khai hội sau, cái nghị án ấy để xuất thì khởi lên dân-biểu.

Một ngàn vạn khổ-khoản của chính-phủ phát-hành trước không chạy: La-văn-Cân mới tức mới các nhà ngân-hàng-đoàn đến thương lượng thuyết về việc ấy. Các nhà ngân-hàng-đoàn hứa sẽ nhận tiêu cho một nửa nhưng phải kiểm lãi trước.

Trương-anh-Hoa trước đã quyền lý bộ Tài-chính nay bị xích ra ngoài tòa Nội-các mới, tức quá đi Thiên-tân vận-động đảo Các.

Tin Tôn Văn

Tôn-Văn sửa soạn đi Bắc-kinh cùng Lạc-dương tuyết-bị tôn-chỉ của mình và cái bi-vọng đồng tâm cứu quốc.

Tin Lý liệt Quân

Lý-liệt-Quân hện còn ở Thượng hải, trừ thời thương đi lại đàm luận với Tôn-Văn, chưa chịu tiếp ai với thăm cả.

VĂN UYỂN

Tự thán

Đêm thu cảnh vắng êm đềm.
Bóng mình đối với bóng đèn nẫu ngờ
Nghĩ khi trẻ ngày thơ nào biết,
Chất thân âm có tiếc gì đâu.
Thì giờ lại chẳng đợi nhau.
Ngày qua tháng trọn tuổi mầu khá cao.
Đời người tựa chiêm bao thôi đó.
Sống trăm năm phỏng đọ mấy người?
Chết về sống gửi đó thôi.
Máy rầu mang tiếng ở đời nghĩ sao ?
Cơ tạo hóa nào ai có biết.
Cuộc tang thương ngõ thiết tha lòng!
Việc đời làm biết bao xong ?
Mà đem tấc cỏ đền công sinh thành.
Lòng luống những lo quanh nghĩ quẩn,
Tấm thân thêm vơ vẩn vẩn vơ
Nghĩ nay lại tiếc khi xưa.
Khi xưa nào biết hãy giờ thế đâu.
Cuộc danh lợi đua nhau đi trải
Kiếp phong-trần dầu dãi bấy nay
Trăng kia khuyết có khi đầy
Nghĩ con bĩ vận mong ngày hanh thông
Chỉ hỡ thì tấm lòng những vọng.
Chữ hiếu trung sao được vẹn toàn.
Đem thân gánh vác giang sơn.
Làm gì chỉ quản giao nan mới là
Cho rõ mặt tài hoa là thế.
Sức kinh nghề mặt bể vẫy vùng.
Chim hồng muốn nhận trên không
Công danh gặp hội thỏa lòng trượng phu.

Phượng-Linh. Ng.-quang-Uyển.

Tiền-bạn

(Nguyên mùa thu tháng tám năm Tân-dậu niên hiệu Khải-định thứ sáu (1921) kỳ-giả có đặt tiệc ở Tây-hồ để biệt bạn, nhân làm được bài này. Vậy lục đăng ra đây để làm kỷ niệm. Xin các độc-giả lượng thứ cho).

Lênh đênh tay lái tay chèo,
Cảnh phồ khách lạ gió reo giăng lồng
Làn nước bạc mênh mông bát ngát,
Khóm sen tươi ngào ngạt mùi hương.
Não nùng tiếng vọc kẻn tương,
Chạnh lòng khách những vấn vương tấc lòng!
Rằng nhớ thuở tương phùng hạnh ngộ,
Bỗng vì đâu đôi ngả phân chia.
Khác đàn vắng kẻ tương-tri,
Nước non để mấy chung-kỳ mà vui.
Chuyện trí kỷ đàn người tri-kỷ ?
Cầu thơ bay ai kẻ bay thơ ?
Cũng thuyền cùng bến năm xưa,
Mà sao phong cảnh bây giờ khác xa.
Nhịp hơn cỏ cỏ hoa à rột !
Những thương người nam-bắc phân tay.
Biết bao thăm thiết chia cay,
Bèo trôi mây giạt bao ngày trùng lai.
Thôi đến thế đành thôi đến thế,
Chiều ly-tan xin sẻ làm đôi.
Rồi đây góc bể, chân giời,
Bụi hồng khuất nẻo quê người cách xa.
Bao xiết nỗi lòng ta thăm thiết.
Tay phân tay cách biệt từ đây....
Rượu pha giọt lệ vơi đầy.
Xa nghe khách nói thêm cay đắng lòng!
Gượng cất tiếng lệ hồng tấm tẽ.
Mảnh giấng đà khuất ngả non tây.
Chén đưa nhớ bữa hôm nay.
Mối sầu dằng dặc biết ngày nào nguôi.

Tuyết-mai, Bái-xuân-Quang

Tự do diễn đàn

Hỏi kẻ viết văn hoặc làm sách

Đã cầm bút viết nên một bài văn hoặc làm một quyển sách, ắt hẳn người ấy cũng học-thức lắm lắm, chẳng những chữ Nho mà thôi, chữ Pháp cũng nhiều và lối làm văn An-nam cũng phải biết lắm lắm. Viết văn làm sách để làm gì? có chủ nghĩa gì không? Có phải viết ba câu sáo đâu! Viết ra trước giấy là đem bày tỏ ý-tưởng, cao thượng của mình, cũng chẳng khác gì người thợ vẽ vẽ cảnh-tượng giời đất, cây cỏ muôn vật vậy. Cầm bút vẽ không thật hình, con cọp vẽ ra con bò, thời coi sao được; làm văn cũng vậy, phải theo ý-tưởng tự nhiên, đem cái tinh-hình chân-thực ra mà tỏ bày cho chư độc-giả nghe và xem xét ngẫm nghía cái ý-tưởng của mình vào não, để họa may có giúp đỡ vào được ít phần trong sự tấn hóa văn-minh chăng? Người xem văn mà cho bài nào cũng là thực, cả thời tôi e nhầm to, vì có người viết văn, trước khi viết không nghĩ cho kỹ càng từ đầu chí đuôi, viết ra giấy đọc nghe hay, nghe lọi rồi đem mãi mấy câu ngoài sự thực ra mà viết, viết thế nghĩ là hay, cho đến độc-giả cũng nghĩ là sự thực, đem bài ấy nhồi vào tinh-thần tư-tưởng rồi ra có khi gặp nhịp hoặc tình nhịp mà thi-hành cái nghĩa-lý xằng ra, có phải thế là bài văn đã không được bổ-ích mà lại hại cho người xem văn nữa không? Tôi đã nói viết văn là bày tỏ ý-tưởng cao-thượng như người thợ vẽ vẽ bức tranh thực cảnh. Những người trẻ chưa qua, xem văn nhiễm tinh; như trong một bài khen người này hay, cách cử chỉ như thế là phải, ắt hẳn độc-giả xuân xanh cho là sự thực mà làm theo, mà bắt chước để lấy tiếng khen với đời! Giá phỏng như câu chuyện này: Có một người đàn-bà ấy, ỷ ốm đứng chực ở cửa nhà ngân-hàng, một người đàn-bà khác vào lĩnh tiền ra. Khi bước chân ra khỏi tam-cấp thời bị con mẹ gầy ốm xô ngửa ra mà cướp lấy tiền, rồi chạy dài, vừa chạy vừa đánh nhau với-nhau mà thoát thân... Có người con gái kia béo khỏe khi xem chuyện xong, nghĩ đâu mình có sức khỏe hơn con ốm yếu, chắc hẳn mình xô ai là chẳng ngã, mà chạy lại chẳng mau hơn nó nữa hay sao? — Vậy có ai nghĩ là chuyện thực, cũng là liều chơi; thấy câu thơ mỉa-mai tâm-thần, khi ỷ lương-tâm cũng bị áp-chế — Một hôm có ta cũng ra cửa nhà ngân-hàng đứng chực sẵn, chờ mãi mới có một người đàn-bà già bước ra, liền tóm lấy ngay ai ngờ bà cụ lại là lên được, lại nhu được có ta lại được nữa. Linh cảnh-sát bắt về xử ăn, khi qua tòa tra hỏi thời có ả thú rằng: vì tôi có xem sách cổ thấy một chuyện như chuyện tôi đã làm, vậy. Quan tòa cũng ngạc nhiên vì có ta tuổi trẻ nên chỉ cho trắng án.

Coi như thế, làm văn, làm sách chẳng cẩn-hệ lắm ru! Vậy tôi đây dám xin các nhà văn-sĩ, nay có làm ra được quyển sách, hoặc bài văn phải tỏ bày sự thực, đừng có chêm pha chẳng phải chêm pha các câu chuyện hẳng ngày đã có; mà những chuyện ấy cũng nên có đôi chút lương-tâm, hoặc cái kết-quả của chuyện ấy cũng phải tỏ bày đúng đắn mới nên. . . .

Viết văn thì phải có người xem, nếu không ai xem thời có viết làm gì; và chẳng để cầm bút mà viết, người viết, ắt cũng nhiệt-thành ái-quốc, ái-dân lắm chớ. Vậy có viết, thì nên viết bài văn có hứng-hồn, có bổ ích cho nhân-loại thì hãy viết, chớ đừng ngồi rồi viết cáo mà hủy hoại cái phong-tục tốt tươi ngàn năm để lại, thì viết làm chi cho mỏi mệt, hết thì giờ quí như vàng như ngọc vậy! Thế chẳng hỏng lắm ru, chẳng tiếc lắm ru!

Theo như nước ta, hay dở về sau cũng ở chữ quốc-ngữ, chữ quốc-ngữ bây giờ thông-dụng khắp cả Việt-Nam rồi, vậy viết bằng quốc-ngữ chẳng để làm ru? Có nhiều người bảo rằng: muốn để mấy nhiều tay viết văn, mà trong cơ chẳng thấy một chữ nào gọi là! Đem câu ấy truyền rao khắp mọi nơi làm cho mọi người nghĩ đâu ai viết văn cũng vậy cả. Đã nghĩ vậy thì còn lựa-làm đâu vào mà xem văn hay, dở nữa; cho văn toàn một mặt câu sáo cả! Như thế chẳng bày làm tuay! Bảy đó là vì ai? Vì cả hai người, cả người soạn-giả cho đến người độc giả! Soạn-giả đem toàn những câu chuyện ngoại vòng sự thực mà viết, mà mất liền in nên bản sách để cho cùng chúng chết cả học làng văn! Như thế có đáng trách không? — Làng độc-giả cũng vội vàng chê mai, ngữ đâu quốc-ngữ là đồng-loại quốc-ngữ, nên cũng chán phết mà không xem đến quyển có luân thường đạo-lý khác nữa. Cả đám nói rằng văn sao cũng nát vẻ cả.

Như nước ta bây giờ chữ Nho đã đổ nát, phần nhiều sĩ óc ít thiển niên chẳng thấy một chữ nào nữa, mà chữ Pháp thì học chưa biến thấu, nên phải hết sức đem dùng chữ Quốc-ngữ là quốc-văn mà làm văn, làm sách cho đồng-đẳng coi để làm gương sửa mình kẻo mà luống gió độc ác nó làm cho say mê quay mãi vào vực sâu hang tối thì bỏng mất. Đáng thương thay, đáng tiếc thay! Đã bao nhiêu người đều xanh tuổi trẻ mất hồn Việt-Nam, mất nết Giao chỉ rồi; cũng chỉ vì cái hiểu nhầm chữ Pháp, văn-minh Pháp, tự do Pháp, luân thường Pháp nó làm cho mê hoặc tinh thần, thu hồn cướp vía mà dẫy vào hang sâu, vực thẳm, ai kéo cho ra, ai lôi cho kịp! Mấy người ấy qua chân qua chớn đã đành, còn lũ sơ-sinh, hậu sinh ấy thời ta cũng phải làm sao cho chúng khỏi phải cái « hiểu-nhầm » nó ấy chẳ tinh thần.

Muốn làm tay viết, nhưng cũng có phương pháp, là ta nên gia công dạy dỗ, làm sách cho chúng xem, đem lời giới-thiệu cho chúng hiểu. Sách ấy, văn ấy, giới-thiệu ấy đều là tấy sự thực mà nói cả, lấy lẽ phải chẳng, lấy câu đạo lý mà luyện giảo cả, tóm may có với lại ít người và áp chế cái hiểu lầm cho nó khỏi dựa dẫy con em vào vực thẳm hang sâu nữa. Man man kẻo xuân qua xuân lại mà già mất. Chúng bạn làng-văn có nghe cho chăng?

Cao-ngọc-Hoàn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 chuyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ hai mươi ba

Lê-như-Hổ

Lê như Hổ ở Tiên-châu trước(201),
Lòng kính mến nàng rước đôi ngày.
Sẵn riêng sức khỏe ai tày,
Ba mươi sáu bát bữa nay lạ thường.
Bữa hằng nhịn để nhường dâng mẹ.
Dù chảo rau vui vẻ hằn hoi.
Mình còn sẵn nẫu, kinh sôi.
Học no mãi đạo lẫn hồi cũng qua.
Lòng Trọng-Quắc canh hòa mài nẫm.202),
Tình Mạnh-tôn trúc thẩm hơi măng (203),
Sinh nhai kịp phải tìm đường,
Vậy nên cũng mẹ lần sang xứ Đoài (204)
Miền núi Tản lạc loài đến đó. (215),
Thấy có người sắn bỏ xăm xăm.
Thường tình lị hại hằng chăm.
Gà kiếng thau liếc, công thăm hang hoàng (206),
Tay Như-Hổ ra đàng cứu hộ,
Cứ gì phù Trương-thả mới thiêng (207).
Chuyện xa một miếng khôn riêng (208)
Theo tay Hổ đã thu thiêng về thảo.
Các bô, mụ (209) miền dân mừng rỡ,
Những cưu mang giúp đỡ gọi tiền
Nhờ nay phụng dưỡng đã yên,
Cửa Lam được chốn sách đèn sớm.
khuya.
Năm Quảng-đức biển đề tấn sĩ(210).
Có vua ban rạng về Bái-giang,
Thượng-thư sử tiết về vang,
Mở mang nền nếp, rỡ ràng mẹ cha.

Bài thứ hai mươi bốn

Phạm-Hội

Nết hiếu hậu có nhà Phạm-Hội,
Chị chàng em thay đổi thờ thân.
Đường-an quê cũ nẳng gần(211),
Thọ-xương là chốn chứa chan nghề nhà (212).
Mẹ tuổi tác sương pha tóc bạc,
Dạ những va mùi nước Hồ-tây.
Vàng nhời mẹ nhớ bàng ngày
Đeo bầu cắp sách theo tay xách về,
Nhà hai chị giữ nghề tơ sợi,
Đỡ đần khi sớm tối vì mẹ.
Knương thì lòng suối đã đầy (213)
Hương rộng sông Nhị về cây nủ Năng. (214)
Em thờ mẹ đèn trong tắc dạ
Chị vì con xuân khóa hai Kiều.
Quả mai ba bảy cũng liều, (215)
Vườn hồng tuổng những ngăn rào chim xanh,
Em gặp hội văn-hành hợp thức,(216)
Hu-ện An sơn giáo - chức theo đòi. (217)
Giữ lề thanh đạm khuê nuôi.
Quan trong đâu có nhuộm mùi suối-tham. (218)
Hai chị cũng đành cam đầu bạc.
Giữ p em cho nên được công danh.
Một nhà hiếu nghĩa rành rành.
Biển vàng *ơn đội* triều-đình ban khen.

(Còn nữa)

Các-đình, Phạm-nguyên-Cẩn

---

201. Lăng Tiên-châu ở về huyện Tiên-lữ tỉnh Hưng yên bây giờ.

202. Người Trọng Quắc người bán Tấu.

203. Người Mạnh-Tôn thờ mẹ, đêm mùa đông, mẹ ốm muốn ăn măng tươi. Mạnh-Tôn ra ôm tre mà khóc, chợt trông thấy ở gốc tre gần đấy có cái măng. lấy về dâng mẹ, mẹ ăn rồi đến khỏi bệnh.

204. Xứ Đoài: tức là tỉnh Sơn-tây, nhân không tên chữa. Trình mới gọi là xứ Đoài.

205. Mai Tản viên về tỉnh Sơn tây.

206. Gà hễ gáy phải khói cây liền thì mẹ mất, cũng hay tìm những chỗ mai dưới có hang không mọi làm tổ.

207. Ông Trương-Thả có phép lấy phù chú đem ném trên được lễ không đám đến.

208. Chuyện xã là đánh miếng gậy như con rắn quật khác. Mạnh Vũ-đế, từ trước, bắt cấm có chép thế chuyện xã.

209 Miền này Đoài các đàng lão và các bà lão trong làng quê gọi là các bô và các mụ.

210. Quảng-đức là hiệu vua Mạc.

211. Đường-an tức là huyện Năng-an bây giờ thuộc phủ Bình-giang.

212. Thọ xương huyện nay thuộc vào cải thành-phố Hanoi.

213. Đời nhà Hậu Hán hiếu Tiêu xem có ông Khương thì thờ mẹ, khi mẹ muốn nếng nước suối, lạo gặp khi vắng mẹ đăng khó cạn, ông ở đấy mấy không được, cảm tình nghĩ khóc,chợt thấy có mạch nước vọt chảy ra,bèn múc đem về dâng mẹ

214 Sông Nhị-hà nói Năng-an chảy ở tỉnh Hanoi.

215 Đời Kiều tình thì nói người gái nhà thợ mà ấn giữ trinh , không đi theo chồng, câu rằng: « Paiếu hiên mi , kỳ thực thất hĩ, cầu nại thân hĩ. đại kỳ cát hĩ, vi ... nghĩa là nói cây ra sẽ đẻn đã quá thời rụng tàu,cái cô có mấy gái chồng cũng không lấy thế làm sốt ruột mà bỏ lỡ nghĩa trinh tiết đi được.

216 Văn hành là chuyển về văn chương.

217. Huyện An-sơn thuộc phủ Quốc-oai tỉnh Sơn tây.

218. Tự công xách Tiên thu bèn Tần có chép truyện ông Ngô An-lăm quan Thái-thú ở đất Linh-nam; ở đấy có cái « đá gọi là suối tham. tục truyền : hễ ai uống phải nó bẻ suối lấy thì tính ra tăng tham ; Ông An m ới nước suối lấy uống ngay mà uống không thấy tính ra tham làm gì cả.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Hai người vợ

(Tiếp theo)

Chủ, khách nói chuyện đến đấy, kim đồng hồ đã chỉ năm giờ, khó thuốc lá đã làm cho cái buồng giấy khó hở. Hai người bạn liền cho người bắc ghế ra ngoài vườn. Nhân Bật-ta có ý muốn nghe sự tích của bạn thân. Hải-nhân trỏ tay chỉ một miếng đất giồng toàn Hồng bạch mà nói rằng :

— Tôi rất là vui lòng đem cái tâm-sự học-bạch cùng bác, bác biết những việc đắng cay, sung sướng tôi đã từng trải rồi cũng đem lòng thân yêu bạn bác. Nay bác xem một thửa đất kia ngày nào tôi cũng để một ý ở đồng hồ tuổi bốn vạn xới, coi nom những cây hồng-bạch như một người mẹ nuôi con, ấy là để kỷ niệm một người mỹ nhân mà cũng là một người bạn cũ thân của tôi vậy

Khi tôi tốt nghiệp ở trường Cao-đẳng ra, cha tôi cầm tay mà nói :

« Năm nay con hai mươi nhăm tuổi, tận tâm về việc học quá, đến nỗi thân thể hao mòn, mẹ con đã tị trần sớm rồi, cha có một con, con có một cha, cha đi cố sức gây dựng cho con nên người: bây dụng, cũng là mong cái tuổi già đầu bạc trông cậy vào ở cái thì nâng của con đó. Song le, gia-tài của nhà ta cũng còn đủ ăn dụng trong đời ba năm nữa, con hãnh tri thế là cha mừng, nhưng chỉ lo con yếu đi gầy còm. vậy trước khi xuất điện lị) đảo, hãy nên tỉnh đường trong ít lâu đã Cha có người em họ doanh - nghiệp ở Vân-sơn, chỗ ấy mát mẻ con nên bỏ cái tỉnh phiền hòa nào nhiệt này, ở với chú con chừng năm tháng ....»

Hai hôm sau tôi bái biệt cha tôi cùng với đưa đầy tớ già lên đường. Dặm liễu xe cầu, đường cũ chỉ nẻo, bọn đón khách, cô chèo người, rải thoát khỏi lưới tình. Một người thiếu niên hai mươi nhăm tuổi như ta, đương ăn chơi thỏa thích, có chi sầu đâm vào bể tình để ngày ăn không ngon, đêm ngủ không được! Ngông cuồng thay! Dại dột thay là cái tuổi thơ xanh!

Tôi vì ngày nào cũng đến chơi nhà cụ già, được cụ già coi là một người bạn trẻ, nên người nhà từ đàn bà con nít đối với tôi đều có dáng kính nể, mà thấy tôi cứ chỉ đoan trang, chào thưa từ tốn dẫu đã không ai thấy tôi ở lệ thọn thò nữa! Con gái đầu lòng cụ năm ấy hai mươi, nhờ cụ nâng rèn cặp, cũng khá gọi là một người có học vấn ở đất Vân-sơn. Mấy ngày đầu tôi đến chơi đã lấy làm lạ, ở nơi thôn quê rừng núi lại có người mỹ-lệ yêu-kiều như vậy. Tôi lại lấy làm lạ nữa là người con gái ấy trang sức nhã nhặn, ăn nói lễ phép, đi đứng dịu dàng, lời bỏi lời thưa không có một chút gì thô lậu. Người mỹ nhân kia có thực là hoàn toàn tư cách chăng? Tôi thực không dám quyết, nhưng cứ lúc bấy giờ tôi xem ra có thể gọi là một bực khuê các kiểu toàn tài đức vậy. Có lẽ vì tôi đem lòng luyến ái mà không thấy cái đỏ của người chăng? hoặc vì tôi yêu mến mà dẫu người có đỏ cũng cho là hay cả chăng?

Tôi chỉ biết rằng trước tôi còn lấy làm lạ, sau thành ra yêu. Một người như tôi chưa được nghe tiếng êm ái thỏ thẻ của nữ nhi bao giờ mà ngày nay được trực tiếp, say mê cũng là phải lắm.

(Còn nữa) T. T. Ái-Hòa.

VIỆC HANOI

Tàu chạy Hongkong — Tàu *Hanoi* mang thư sang Hongkong, đường Haihao và Kouangtcheouwan đến ngày 13 này hồi 8 giờ sáng ở Hải phòng sẽ chạy.

Thư tín ở Hanoi sẽ mang suốtg Haiphong chuyển xe lửa 20 7 phút tối 12 Octobre.

Quan Toàn quyền đi thăm các học-đường — Ngày hôm qua quan Toàn-quyền Bandoin cùng với quan Học-chính Blanguernon lại đi thăm mấy học-đường nữa ở thành phố ta. Thoạt tiên ngài đến trường Trung-học Tây thì có quan trưởng-chấp Milon và quan kiểm sát Autigeon tiếp dẫn ngài. Sau khi đã thăm qua cả mấy tòa nhà thì quan Toàn-quyền lại đến xem những nhà đang làm gần xong, cùng các lớp học nhà ngủ, nhà ăn, nhà bếp, sân chơi v. v.

Cứ xét về cái phương-diện vệ-sinh và lịch-sự thì trường Trung-học chẳng kém chi các học-đường lớn ở bên Pháp cả.

Phòng thí nghiệm hóa-học, vật lý học thì đủ những khí-dụng tối tân.

Đoạn rồi quan Toàn quyền đến thăm trường Bảo hộ thì có quan đốc Lomberger ra nghênh - tiếp. Cái trường to lắt nhất, cũng như trường Trung học tây, tổ-chức và quản-trị theo những phép rất tối tân.

Cứ xem những lễ thiêu niên Nam Việt vào học các trường đông đúc như ngày nay thì đủ thấy rằng việc học nay đã tấn-tới lắm rồi, thật là một điều rất nên mừng cho công-cuộc khai hóa của nước Pháp tại bản xứ sau này.

Hội kỷ-niệm ngày Đình-chiến. — Hội-đồng tổ chức hội kỷ-niệm ngày Đình-chiến 11 Novembre chiều hôm nay hồi 5 giờ đã họp tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Mourroux làm chủ tọa.

Cuộc bay từ Bangkok đến Saigon và Hanoi. — Trong một số báo trước, bản quán có đăng rằng đến ngày hội Kỷ-niệm đình-chiến này thì có lẽ mấy chiếc tàu bay của Xiêm-la sẽ sang Đông-pháp dự hội. Tin ấy nay có thể nói là tin đích thực rồi.

Trước ngày tàu bay ở Bangkok khởi hành mấy hôm thì Chính phủ Xiêm-la sẽ phái một quan trung-úy phi-công của Xiêm là M. Tann Snid-vong sang bàn định về cuộc bay ấy với Chính-phủ Đông-pháp.

Cái chương trình cuộc bay ấy thế nào thì chưa quyết định.

Tiền tem bán cho trẻ con mồ-côi. — Số tiền tem Bưu-chính bán được làm phúc cho trẻ con mồ côi về cuộc chiến-tranh trong tháng tám tây năm 1922 là 2,371f.32 Những số đã bán được 46,210f.51. Cộng đến cuối tháng tám 48.581f.83. .

Thi bằng tiểu học Tây. — Các cô các cậu có tên sau này đều được vào thi vấn đáp kỳ thi bằng tiểu học Tây (Brevet Elémentaire) là :

Mlles Marcelle Laurent, Suzanne Marcel Trần-thị-Quý,

MM Phan duy-An, Vũ-Chữ, Bùi-v-Kiều, Ng-v-Kỷ, Đỗ-tri-Lệ, Trần-v-Long, Ng Quế, Nguyễn-trọng-Thiệu, Lê-đức-Thịnh, Cung-thúc-Tinh, Ng-huy-Tuệ.

Bản báo có lời mừng các cô các cậu mới trúng tuyển.

Thi bằng tú-tài Tây. — Các học-sinh có tên sau này đều được vào vấn đáp kỳ thi bằng tú-tài Tây :

Latin và các thứ tiếng

Cô Bélin Alix, cô Blondiat, M. Phạm-bá-Viên.

Phần thứ nhất : Latin và Khoa-học

M. Bossavy Georges.

Phần thứ hai : Toán-học

MM. Ng-v Giao. Đặng-hữu-Nhã.

Phần thứ nhất : Khoa-học và các thứ tiếng

Cô Camille Lataste, MM. Leng-Ngueit. Louis Liversat, Lê-đình-Thi.

Bán một cái xe Ô-tô « Ford » còn tốt lắm. Giá 1.000 $00. Hỏi tại bản-quán. 2326

Việc hối lộ thuốc phiện ở Saigon. — Việc M. Théard chực hối lộ 10.000 đồng để việc trong thuốc-phiện ở Saigon mà bản-báo đã đăng trước thì nay tòa án Đại-hình kết án như sau này :

M.Théard phải bai năm tù án treo, 3000 quan phạt, còn số tiền hối lộ 10.000 đồng thì bị tịch-một để phát cho các phúc-đường Saigon.

Học-sinh nước ta tại Paris. — Bản quán được tin rằng ông Nguyễn-xuân-Bái là thầy thuốc thi sai, đi dự cuộc Đấu-xảo Marseille trước thì nay đã được theo học tại Đại-học-đường Paris về khoa chữa răng. Niên hạn học là 5 năm, song vì ông Bái đã có bằng tốt-nghiệp trường Thuốc ở Hanoi, thì được giảm ba năm, chỉ phải học có 2 năm mà thôi. Ông Bái mà học thành nghề thì sẽ là một nhà chuyên-nghiệp thứ nhất về khoa chữa răng tại Đông-pháp ta.

Ông Bái khi theo học tại nhà thương Hanoi đã được khen là thạo giỏi về khoa giải-phẫu (chirurgie) nay lại được kén chọn để chuyên học khoa giải phẫu về răng (chirurgie dentaire) thì thật là đích đáng lắm. Vậy bản báo xin chúc ông đạt tới cái mục-đích đáng khen ấy.

Cuộc diễn thuyết. — Cuộc diễn thuyết của ông Phạm-Quỳnh đáng lẽ mở tại nhà Nhạc-hội tối chủ-nhật trước thì hoãn đến tối chủ-nhật tới nơi nầy, hồi 8 giờ rưỡi.

Tiền phụ-cấp cho linh khố đỏ. — Quan Binh-bộ và quan Thuộc-địa bộ Thượng-thư vừa chuẩn y một đạo nghị-định lập ra một thứ phụ cấp hàng tháng gọi là phụ-cấp phân lị cấp cho các binh linh khố đỏ Đông-pháp có vợ con để ở nhà mà phải tòng binh ở ngoại quốc chỉ trừ ra binh linh ở Bắc trực lệ (Petchili) là không được mà thôi.

Tiền phụ-cấp ấy định là 3 đồng.

Tiền phụ-cấp phân lị chỉ phát cho vợ cả và trẻ con chưa đến 15 tuổi mà thôi, dù là con vợ nào cũng vậy.

Tiền phụ-cấp ấy giao cho gia quyến ở nhà chứ không giao cho người lính. Dù tình cảnh trong nhà thế nào mặc lòng, cũng không bao giờ được lĩnh hơn một số tiền phụ-cấp.

Tiền ấy giao cho vợ cả, và không có vợ cả thì giao cho người thay quyền chưa những đứa bé.

Người vợ cả nếu lị dị bỏ nhà đi hoặc can án nhục thể mà mất danh-giá hoặc phải án tù hai năm trở lên thì không được lĩnh tiền phụ-cấp ấy nữa.

Khi nào người vợ gặp phải những cảnh trên ấy mà lại không có con dưới 15 tuổi thì tiền phụ cấp này bãi đi.

Hễ người vợ cả chết hay là mất quyền lợi hưởng phụ cấp thì tiền ấy sẽ trả cho người thay quyền chưa.

Người lính lúc khỏi hành tòng chinh ở ngoài thì phải khai cả tên người vợ cả và cả tên người thay quyền cho mình để mà lĩnh tiền phụ cấp ấy.

Cải chính. — Trong số báo hôm qua M. Nguyễn-đình-Nhu thông phán tòng sự tại phòng quan Chưởng lý được ăn-thưởng Cao-miên bội tinh in lầm là M. Ng-đình-Nho, vậy nay cải chính cho đúng.

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay hồi 9 giờ tòa án Trùng-trị lập kỳ bất thường xử những việc sau nầy :

Việc hành hung ở Bắc-giang. — Tòa tuyên án phạt M. Wiélé phải bồi 10 đồng cho M Vi-v-Lâm và 15 đồng cho lệnh-lý quan châu Vi. Việc này đã đăng trong một số báo trước rồi.

Việc tra khảo. — M. Méchard là thanh-tra mật-thám bị thưa rằng hôm 10 Février 1922, ông về làng Lê-xá, huyện Tiên-lữ, tỉnh Hưng-yên xét việc cướp thì bắt những người tình-nghi ở làng ấy cùng làng gần đấy đem về nhà lý-trưởng tra tấn.

Việc này đương xét vì chứng nhiều, phiên tòa buổi sáng ngồi mãi đến hơn một giờ mà chưa hỏi hết chứng. Buổi chiều đến 3 giờ rưỡi lại bắt đầu xét.

(Xem trang chót bọ, cột thứ tư)

Số 2

Vì ai nên nỗi?...

Dịch giả : Dương-tụ-Quan

Truyện một người con gái, vì tâm lòng nghĩa hiệp, chịu mắc tiếng oan để cứu toàn tấy danh-giá cho ân-nhân. Nàng tuy phải thì cuộc thủ trăm năm của mình, chịu bao nỗi đắng cay khổ sở mà vẫn giữ được trinh-tiết, rồi sau tiếng oan rửa sạch, lại được cùng người cũ xum vầy vui vẻ.

Bà Ái-Liên vào phòng mình, đêm khuya thanh vắng, một bóng một đèn, nghĩ thâm rằng: « ta bây giờ chưa buồn ngủ, áo là ta đi khêu đèn to lên. xem nỗi quyền chuyện ta đọc đỡ hôm qua. »

Đồng-hồ điểm mười giờ rưỡi. bà ta liền đứng lên, khêu đèn, rồi mang sang phòng bên cạnh, để lên trên cái bàn xoay, xong mới đi mở tủ sách, lấy quyển truyện rồi nằm dài trên ghế mây xem chuyện, nhưng sách tuy để trên đầu gối mà não nỗi cứ liếc xem qua ! vì từ khi chia tay ở đám tiệc một mình quanh hiu chốn phòng không nhẹ, nghĩ đến lúc mẹ mình, ông trung-tuy và cô Gia-Nam, đương ông trung-tuy và cô Gia-Nam làm gì cả.

được an vui mãi mãi, ngờ đâu nhà Bằng thua lỗ phải đóng cửa, ông Mạc-Sa gởi ở trong ấy nhiều tiền lắm, thành ra buôn bán đương thịnh vượng gặp bước thế hóa suy. Mấy năm sau, ông ta liền thác xuống ghềnh, trèo non vượt bể, cố ra công ra sức sao cho được hoàn vốn như trước. Nhưng đã không may thì không may mãi, buôn bán chỉ có phải thiệt mà không có phần lợi, nên cứ một ngày một thua lỗ, ông ta cũng chán nản buồn riu phiền não mà thọ bệnh, chẳng bao lâu ông đời trần lên miền cực lạc, để lại cho người nhà phải già một món nợ khá to. Bấy giờ bà Ái-Liên mới hai mươi tuổi, phẫn thì thương cha chẳng may mất sớm, phẫn thì nghĩ đến cái nỗi mình mà rầu rầu trong dạ. Số là bà ta có dan-díu với một người thư-ký ở sở Khai-hóa, tên là Lê-Ba; hai người yên nhau vì nết, trọng nhau vì tài, những người cùng nhau bách niên giai lão.

Bà ta nghĩ rằng : « chàng Lê-Ba bây giờ tuy chưa lấy gì làm giàu có cho lắm, song con đường thăng thì còn dài, cứ xem như cách thức của chàng, sau này có thể làm nên đại-phú được, nếu cứ đinh ninh quyết gởi xuống gửi thị, mong mỏi cho chóng đến ngày phượng loan sum họp ; hay đâu gió xanh quen thói mà hồng đành ghen, khi phụ thân chết đi, để lại cho mẹ tư tưng, nếu không sớm lo liệu cho xong thì còn gì là danh dự ! Nhân bấy giờ ông Việt Nê là chủ một cái xưởng đóng tàu bè ta ở mũi non mà phồn, mãi phượng máy ngài, hình dung yêu-điệu, cứ chỉ đoan trang thân hành đến nhà bà Mạc-Sa để cầu hôn ; bà Mạc Sa xưa nay mến thanh kể thấy hơi đồng thì mê, lại nhân trong nhà đương quẫn bách, nên bết sức tiếp đãi ông Việt-Nê và hứa rằng thế nào cũng gả con gái mình cho. Bà Ái-Liên vừa nghe thấy câu chuyện thế, khác nào như xát dánh bên tai, ra thù ngay với mẹ rằng nỗi riêng riêng đã có người tình chung, nhưng bà mẹ không cho việc đó làm quan-trọng gì, cứ một mực khuyên đỗ, cố làm cho con gái mình phải xiêu lòng, thế mà cô ta nào có nghe cho đâu ! San các chỗ nọ đến thúc tiến nhiều lần, trước còn lấn lần khất khửa được, sau bị làm dữ đội quá, không già bọ thì không yên, chẳng lẽ đã phải ra tòa khai là vỡ nợ, làm mất danh giá nhà Mạc-Sa ư ? Bèn tỉnh, bèn hiền bèn nào rặng hơn, bà ta đành phải nghe lời mẹ mà nhận lời với ông Việt-Nê vậy ; được một tháng thì làm lễ cưới.

Ông Việt-Nê này hơn bà ta những hai mươi tuổi, được kết hôn với bà ta lấy làm hả dạ lắm, yêu thương chiều chuộng đủ về, nâng như nâng chứng hứng như hứng hoa ; cưới xong vội đem ngay về La nhỉ là lúc riêng của mình làm ổ trước sông Sôn, lại đem cả bà Mạc-Sa đến thụ-phụng.

Tuy bà Ái-Liên được ở vào nơi lâu đài rực rỡ, có vườn rược rộng rãi nhu thế, miếng ăn lại rất những sơn hào hải vị, nem công chả phượng, mà cũng không lấy thế làm sướng ; cái tên Lê-Ba kia lúc nào cũng in sâu vào trong dạ dày ta, khiến cho nét mặt bao giờ cũng ủ dột, mà trong tâm can thì chan chứa nỗi sầu, bởi vậy bữa tiệc hôm đó, ông Quốc-San và cô Gia-Nam thì vui cười mà bà ta thì khóc thầm...

Bà ta nghĩ vơ nghĩ vẩn một lúc, rồi đứng phắt dậy tự bảo rằng « thôi nghĩ làm chi cho khổ thân ». rồi đóm ra cửa sổ, thấy có một người đứng gần đấy. trông cao lớn đẹp đẽ, ăn mặc gọn gàng lắm ; bà ta lấy làm kinh sợ, ran cả mình mẩy lên, chạy chạy trốn, nhưng người kia với bước đến nắm lấy bai tay bà ta, đứng đối

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ MẠ VÀNG

Máy kỹ-mã, 15 châu chính xác

Mặt và kim có chất dạ quang

BẢO HÀNH 20 NĂM

Giá . . . . . 11$50

Bán ở hiệu :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Hỏi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt chắt đau nguyo, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên mất đi chữa thuốc không giống Nam-Việt liều diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được. Ở

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTES số 39 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng ra chiều trước khi ăn cơm. thì uống một thìa xáp, uống một lọ, thì khỏi khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân ba kỳ cả.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blondes*) và thứ màu nâu (*brunes*).

Thứ hung hung (*blondes*) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blondes) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montes* bán, quý khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ban sởi thần hiệu

(SIROP N.

Một chai. . . . . 1$80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4$ 45

Sáu lọ. 24 $50

Ba lọ 3 $80 4 lọ 3 $70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTES

Thuốc (màu-hồ bổ huyết)

Mỗi chai nhỏ 1 lít. . . 1$00

Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et crésoaté. Dầu cá viên hạng hồ tỷ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến hàn-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu tử số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ nữa một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rồi nhiều nước nóng nó ở người cho nóng thêm thì giờ trong 24 giờ là khỏi.

Bác chủ MONTES, 64, phố Paul Bert, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-poste)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Tòa Thượng-thẩm. — *Việc hành hung ở hiệu Đồng-lợi.* — Chiều hôm qua tòa Thượng-thẩm tuyên án y án phạt tên Ng-v-Yết và Trương-duy-Phổ mỗi tên 2 quan sáu treo và bắt hai tên phải bồi 60 đồng cho M. Bồ như-Đông chủ hiệu Đồng-lợi.

Nghỉ phép. — M. Nông-v-Trinh, tri-châu Cợ đồn (Bắc-kạn) được phép nghỉ 28 ngày.

Trong khi nghỉ lý thì M. Ng-duy-Thoan, thừa-phái Chợ-đồn được lên quyền tri-châu.

Thuyên chuyển. — M. Trịnh-xuân-Nham, hậu tuyển tri - huyện tại huyện Tứ-kỳ (Hải-dương), nay đổi đi Vĩnh-bảo (Hải-dương)

Vở tuồng hát giúp cuộc Ấu-trĩ-viện. — Vở hát « *Gương đời* » của mấy ông lớp hát diễn kịch định hát giúp cuộc Ấu t.i-viên thì hội-đồng do hội Khai-trí lấy xét, không công nhận. Vậy cuộc hát đó lại không thành.

Ngạch trợ giáo. — M. Ng-thuận Ly, trợ giáo dục thụ hạng ba ở Hưng hóa được phép nghỉ hai tháng dưỡng bệnh. Lương đầu cả lương và tháng sau nữa là xong.

M. Đỗ đức-Thiều, có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự

M. Ng-đình-Long, trợ giáo tập sự ở Nhân-trĩ, huyện Ân-thi (Hưng yên, được tứ chức.

M. Vũ tá-Chu, có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự tại trường Mai-đình huyện Hiệp-hòa (Bắc-giang) thay M. Đào-nhi-Phương đổi đi nơi khác.

Ngạch thừa-phái. — M. Đông-phúc-Giao, thừa-phái hạng nhất ở Chợ-rã (Bắc kạn) nay kiêm cả chức lục-sự tại Tòa-án đệ nhị cấp ở hạt ấy thay M. Ng-v-Can đổi đi Hà-nam.

Ngã xuống sông. — Ngày thứ hai vừa rồi, một người đàn bà tên là Bếp-Thịnh cùng với đứa con gái lên 4 tuổi đi tàu thủy ở Sơn-tây xuống Hanoi, khi tàu qua bến Trêm thì ngã xuống sông. Đứa bé con người ấy thành ra bơ vơ, may có một người đàn bà khác cũng đi tàu ấy đem về nuôi hộ.

Nghỉ phép — M. Ng-hữu Sung, thư ký thượng ngạch bậc nhất ngạch Công-chính được nghỉ 30 ngày lĩnh cả lương.

Cô Ng-thị-Yến, khán-hộ ở Vĩnh-yên được phép nghỉ 29 ngày dưỡng, sản lĩnh cả lương.

Từ chức. — Cậu Ng-v-Tâm, học sinh trường Cao-đẳng thực-hành ở Tuyên-quang được tuổi học.

Đổi tên. — M. Đỗ hữu-Thục, quán Giáp-nhất huyện Thanh-trì, Hà-đông) được phép đổi tên là Đỗ-hữu Thục.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tàu « Porthos » đã lới nơi. — Tàu *Porthos* ở Pháp sang đã tới bến Hải-phòng sáng hôm qua. Trong số hành khách đi tàu ấy thì có bà quan năm Debaillieul và hai con, quan *Docteur* Laporte, M. Grass ea, giáo học trường Kỹ-nghệ Haiphong. Mme Marty. M. Collet cũng các nhà Pháp-thương nhiều lắm.

Chết đuối. — Người lái đò Trần-văn-Kenh đến trình Cảm rằng ngày mồng 8 cuộ một chiếc thuyền ở Phả-lại về có một người hành khách trong thuyền ấy ngã xuống sông mà không vớt được. Cả thuyền không ai biết cần cước người chết đuối đó.

HƯNG-YÊN

Các chị em lo ngay ngáy. — Dạo này chị em ở phố Lò-xũ đã phải cái nỗi vắng hát lại thêm nỗi phải gác trộm cả đêm, vì không mấy đêm là không có trộm rình để đào ngạch khoét vách. Mà lạ thay chỉ nhà các chị em là chẳng hay rình thôi, ý hẳn chúng đòm thấy chỉ em tối mắt bẩn thỉu. Mới đây nhà đầu H có trộm lọt vào trong nhà, ký thấy chúng đánh bả chết con chó và chúng vơ vét ở nhà dưới được vài cái áo cách xong cây cửa lên nhà trên lục kiếm mãi chẳng được cái gì đáng giá, chúng liền lại lại chỉ chị em nằm mỗ cửa màn leo lên giường, có lẽ muốn thử tự gì gì vơ chị em chăng, nhưng ý hẳn thằng trộm mày lúc mới xuất hành gặp gái cho nên vừa mới sắp ngỏ lượng, ả kia sực thức dậy, bỏ hoán lên, thằng trộm với vàng xé tung cả màn nhảy số ra ngoài trốn mất bỏ cả nắm quần áo rách lại. Thế là xơ bồng bồng không.

Tết Trung-thu. — Tết Trung-thu ở tỉnh ta năm nay có cuộc thi nữ nhất là tiệc trà của quan Tuần phủ bản tỉnh thiết để khoản đãi tất cả các nữ học-sinh các trường Pháp-Việt, Tri-trí và Khuyến-học và trẻ con hàng phố. Ngoài tiệc trà lại còn có lễn cuộc tiêu khiển thú vị nữa, như là thi đèn và hát trống quân lấy giải. Tiệc và các trò đó tổ chính đồn một cách rất là khéo, việc khoản đãi và tiếp khách đã có một hội-đồng do mấy ông thân hào trong tỉnh trông nom.

NAM-ĐỊNH

Lễ khánh-thành đền Cây-đa — Đền đức Thánh-Mẫu Tiên hương ở phố Francis-Garnier gần nhà Chợ-bóng, tức gọi là đền Cây-đa Nam-định, nay đã sửa sang lại trông rất là ngay ngắn, rực rỡ có vẻ lắm nghiêm.

Đến mồng một tháng chín ta này thì nhà Đền sẽ làm lễ khánh-thành trước trong ba ngày : 1, 2, 3. Ngày mồng ba tức là ngày chủ nhật 22 Octobre nhà đền sẽ mở cuộc thưởng hoa, thi các cây cỗ thu chơi chim họa-mi, chọi gà, lạc đáy, múa rối, để thêm vẻ long trọng. Các con-công đệ-tử, các ngo trong làng chơi ở Nam-thành và các tỉnh khác, cũng nên nhân dịp này mà về lễ Thánh sau là để du ngoạn Nam thành trong thu-tiết.

Ng-văn Bàng, tại cảo

NINH BÌNH

Ai tin. — Ông H. Marcel là thầy thuốc bản tỉnh mới phải một tin buồn là mới mất có con gái ở gần 3 tuổi, chiều hôm thứ bảy 7 Octobre đã cất đám, linh cữu đưa đến Nhà thờ làm lễ, rồi an táng tại nghĩa địa Tây. Có quan chánh Công-sứ Anger, quan phó M. Rocca, các quan Tây : MM. Candelon, Cazenave, Tommaso, Bayle, Vareuse, Caillard L'anx, Lormier, Bergeron, Madame Tenillier, quan Tuần, quan Án và các ông tổng sự các sở đi đưa đám đông lắm ; lễ bộ huyệt xong thì các quí quan đều đến an-ủy ông Marcel, thân bằng cố hữu thấy ông thương xót rồi vì, ai nấy cũng đều ái ngại.

Vậy xin có lời chia buồn với ông Marcel và gia quyến.

LỄ ĐỘI CHỒ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán sở giấy quán báo, chứa lại thì nên tờ bìa có nhãn rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để thì sẽ giấy quán khác.

Nếu sở không gửi kèm theo thì sở đi nguyệt, cho sở hoặc phải trả sáng hơn.

VIỆC KINH-ĐÔ

Hòm mọ mà liều mình. — Trên đời này có ai làm con mà vì một việc nhỏ mọn lại hòm mọ mà đi tự liệu hay không ? Nếu những hạ sẵn thì thế thời tưởng nên trừng trị theo một tội nặng mới đáng.

Số là ở trong thành có chàng thiếu niên kia con một ông thợ viên về hưu, trong nhà tư sản cũng khá có bao nhiêu, nhưng tánh chàng này làm phách lắm. Nay nhơn bà mẹ chàng bảo chàng trả liệu gia làm một cái nhà bếp bằng gạch, thời nghe đâu chàng trả hết một số ba trăm bạc, đến khi khởi công làm thời chàng lại làm thành một cái nhà gạch lại có gác, gì đến ba ngăn đồng. Bà mẹ chàng đã lỡ phải liều, thấy thế phải đi vay mượn làm cho xong việc. Khi cái nhà đã xong, đến cái cửa ngõ và mấy mặt thành xây quanh vườn, chàng cũng muốn làm cho rõ khéo giống như kiểu nọ kiểu kia, giá tính phải hết chừng trăm bạc mới được.

Bà mẹ chàng thấy chàng sắp làm điều phi lý, mà nếu làm lại phải vay mượn đã vô ích mà phải chịu mấy nợ, nên mới lấy lời phải lẽ thật mà dạy bảo chàng, chàng để không nghe thời chớ lại còn buông những lời bất hiếu mà đối đãi với bà cho nên bà quở trách có nặng lời, chàng ngậm hờn vào buồng trong đóng cửa đi gỗ.

Một hồi lâu nghe chàng vội vã rên rỉ ở trong phòng, rồi đến vọt nhảy ra bếp, vào xem thời thấy một chàng như sơn nhuộm và lăn lóc trên giường giống người trúng độc cả nhè hoảng hốt, xét xem quả thật, vì chàng uống một lọ Tăng-tê-dốt (teinture d'iode) nên phải độc nhơ thế. Liều chỗ vào nhà thương thời quan thầy thuốc chữa mới khỏi chết.

Ấy một người con bất hiếu làm những sự vô nghĩ như thế, ước sao rằng sự rầy thấu tai quan trên bắt mà trừng trị tội tình cho xứng đáng mới phải vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Làm lại cho mới. — Hôm nọ có người mua một cái nhà cũ dọn về ở, có nhờ thầy tạ tạng niệm và tống mộc trừ tà ; chẳng rõ vì đối vàng mã đốt phảo hay là bởi thầy vác đuốc đi khu trục những tà ma quỉ mị ở bốn phía nhà, rồi lửa bén lên mái tranh, hoặc là bởi lẽ gì mà tự nhiên lửa dậy khói bay làm cho xóm làng phải hoảng hốt thất kinh một hồi ; đến khi tắt ngọn lửa rồi, thì nhà cũ chẳng còn mà đồ đạc mới dọn về cũng biến đi đâu mất hết, chỉ còn thấy có một đồng tro bụi và mấy cái bộ điện buồn buồn đứng ngẫn ngẩn nhau, chắc rằng chuyến sau có về nhà mới, cũng không cần chi đuổi qui, trừ ma nữa.

Thảm trọng. — Sáng ngày 4 Octobre, người ta tìm thấy một cái xác chết trôi tấp vào dọc bãi bể làng Thọ-giáo. Cứ thấy đàn bà độ chừng hai mươi tuổi, chết đâu đã gần vài ba ngày, trông thân thể không được tươi toán ; thấy có mấy sợi dây đỏ buộc gì vậy. Làng xóm báo quan Cảnh sát đến khám, khám xong quan sức đem chôn tại ngã Ba-dịa.

THỪA-THIÊN

Thuốc-độc. — Làng Tuần có nhà ông phó gia kia, một hôm đứa ở bưng cơm lên, thấy bát cơm có sắc khác thường, nghĩa là cơm không phải trắng, không phải đỏ, mà lại hóa ra màu tím tím. Chủ nhà liền xuống bếp xét nghiệm, thời thấy bên nồi cơm có để hai ba cái bả bột mạo-sát để đâm dập dập ra.

Chủ nhà sinh nghi, vì trái và bột cây mạo-sát là có tính chất rất độc, ăn phải bột ấy thì hại đến tính mạng ngay, cho nên ông chủ nhà liền bắt đền ở ấy, rồi báo cáo cho làng xóm biết.

Khi tra khảo nó thời nó khai rằng chiều hôm ấy nó đến dưới cây mạo-sát chơi, vừa thấy mấy trái rụng vào trên cỏ, liền lượm lấy đem ra xem, vừa có mấy người trong làng đi qua đó, thời nó bỏ rằng « Trái nầy ăn có được không ? » Có một người trong bọn đi đáp rằng « Trái ấy ăn thời chết, nếu mày muốn chết mày chết, thì mày đem về bỏ vào nồi cơm, mà rồi cho chủ mày ăn. »

Sau nó lại khai rằng : « Hai người làm-bá trong xóm về cho nó, và nói rằng : Mày ở với cả đời mày chẳng cực lắm bằng lấy trái ấy bỏ vào cơm cho chủ mày ăn, hễ chủ mày chết thì lấy vợ ông. » Về sau nó cũng khai bậy bạ cho nhiều người nữa, nhưng lời khai trước sau bất nhất.

Nghe những tội du-loãn của bàng xóm thì nhà chủ đã đưa ở xưa nay vẫn cũng tử-tế cho đến những người mà nó khai về bên cho nó đó, cũng chẳng có ở đều gì thù hiềm với phủ-gia kia.

Nếu bảo nó là thằng hoang nghịch, chỉ nghĩ xằng mà thôi, chớ không có bụng hại chủ nhà thời cũng chưa đủ lý, vì thằng ấy tuổi đã đến 16, và đã có người nói hễ trái ấy ăn thời chết nó đã biết rõ như vậy, sao còn nhẫn tâm bỏ vào cơm cho chủ ăn ? Thế thời sao gọi là hoang nghịch nghỉ xằng được ?

Nếu bảo nó là điên khờ, thời cũng không phải, vì xưa nay nó vẫn là khôn-lanh, nào có phải là điên khờ khi nào.

Nhân-tâm trắc trở vô cùng, đồng hoang-k m sui giục lòng người điên-đảo vô đề. Ấn nấy tưởng chẳng phải là việc chơi.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Nạn ô-tô — Xe ô-tô của công ty « Yon-van » số 30, hôm chưa đủ 5 giờ chiều, thì bắt đầu chớp ở ga. Xe bị trật và xe đành bắn ra ngoài quá nước thước.

Quan thả hiến — Quan chân lĩnh đe là Brosse sẽ xuống tàu *Hanoi* ngày 14 này đi Hong kong để đáp tàu về Pháp. Các bội người Annam ta và người Trung-hoa đã rục rịch thiết lễ tiễn hành.

TRANH VẼ

Bán buôn — **Bán lẻ**

Bản-hiệu mới về nơi mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và sẽ truyền-thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phàn nhiều các qui-khách mua bác thấy có đăng các bịch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ mà lầm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lăng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montes có đăng-bố ba chăng mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 64 Hanoi.

Nay kính,

Ed. Montes

64 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SĂN NHIÊN 榮

Tối thứ tư :

TRẦN-TRIỀU HIỀN THÁNH

Nhân kỷ nay đương kỷ niệm ngài, vậy bản hội xin tấp lòng thành kính đem phó diễn ra tích ngài là vị thánh có công rất to ở nước thảo nhà Trần.

Tối thứ năm :

LÀM-ANH NGA SÁT TẨU

Làm anh-Nga giết chị dâu giả thù cho anh, cách can-đảm, thực đáng gọi là nữ-trang hảo-kiệt.

Tối thứ sáu

CHỮ ĐỒNG-TỬ

Cảnh Chữ đồng-Tử hóa phép thành lâu-đài, bắn hội đang nghỉ cách để làm cho được tài tình.

Tối thứ bảy :

ĐỔI LÝ THAY ĐÀO

Thần tình nhất chỗ nàng Thắng-bằng Tâm lừa chú là Thắp-Văn phải gả con mình và Quá kỳ-Tử phải lấy vợ sấu.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 11 đến thứ hai 17 Octobre 1922

Các buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 6 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Bài thứ V

Nghỉ

NGƯỜI

Bi hài kịch rất lý thú, chia làm 3 hồi

ANH ƠI, CHAO CHỊ ẤY CHO TÔI HÃO !

Hài hước, chia 2 hồi

Từ 18 Octobre này trở đi sẽ chớp luôn hai tuần lịch : « INTOLÉRANCE »

Ngày nào cũng có nhạc, chủ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Ấu-trĩ-viện

Đề mục — *Một bài ca « thượng-lạc hạ-hải » để dùng lên bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu trĩ-viện (幼稚園), nghĩa là lại nhưng nơi mà nay mai hội Khuyến-học sẽ lập ở các thôn xã để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, để cho các nhà có con rỉ bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Nguyện nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-ường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thuỵ-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái tư đồng cũng có chạm mấy chữ.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc rọc phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy trắng, để nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ đề cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi.*

PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

八什錦門前行內河東寶

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, mật hoa cùng nhãn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đồ mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đều đủ, tinh giá thật rẻ.

Cùng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thêm được vài tay thợ làm hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho vừa ý các qui khách mới nghe

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

CHEVEUX
Patricia HAHN

DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẢO HẠNG :
Dùng nó sạch dầu — Mượt tóc
Tốt tóc ra — Hết gầu
Các quí-khách đến thử hãy xin cô sơ xin thử dầu này
Chai thật dẹp. . . . 1$.50
Chai lớn . . . . . 6 . 00
Chai nhỏ . . . . . 3 . 75
Mua sớm chai thì được giá hạ
BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
(Nhà Gô-đa cũ)
Trên gác có bày đồ chơi 3076

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đồng xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Rabelais, Hanoi mới có hàng bán Pháp sang nhiều lắm, bán hạ tới 30 % xin tùy ý đến hỏi như sau này

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe cao-su	mỗi chiếc	25$00	14$00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	12 00	7 00
Tay hoa cô mũ 6o	— trăm	12 00	4 00
Dịp tây	— đôi	15 00	8 00
Vải cà suông rộng 1 m 20	— thước	3 20	2 50
Vải da đóng tựa	— thước	3 00	2 50
Lốp Michelin	— đôi	18 00	13 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 50

Còn nhiều thứ hàng nữa công có hạ giá, nhưng nếu bán xuống dưới 7 francs thì lại tính giá khác.
Cứ viết thư hỏi : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI
Số 7, cạnh trường Y-viện — Giấy nói số 73.
2008

MUỐN CHO CHÓNG HẾT
Bán-hiệu sáng mắt đủng hồ tuyệt tốt, nhân dịp tiễu tây cao nên cốt hạ giá bán cho chóng hết.
Giá thời sau này xin quý Khách chiếu-cố cho.
Đồng hồ đeo tay tối thấy giờ 10 rubis . . . . . giá 4$50
— — — . . . . . » 3 70
— — — . . . . . » 4 00
Đồng hồ đeo tối vỗ kền máy kỉ mã 15 rubis bảo-hành 10 năm, thứ này máy thực tốt giá mỗi cái . . . . . » 10 . 00
Những đồng hồ này điều có giấy bảo-hành giá để là cả tiền nước.
TONG YUNE TAI
49, phố hàng Ngang Hanoi
2020

Vôi Chợ-gành
敏石峴 灰
Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ-gành vôi rất trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-huy Tuyên, gare Chợ-gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 99.
3339

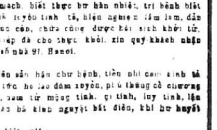
NGÀI NÀO MUỐN THỪA BỐ GỖ TRẠM VÀ THƯỜN THÌ XIN ĐẾN HIỆU
利順 THUẬN-LỢI
37, phố Hàng Mã-Mây, Hanoi
Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ, bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân vân.
NGUYỄN VĂN-THUẬN
SCULPTEUR
37, Rue des Pavillons Noirs Hanoi
2094

Nhà Bán-đồ « TẤM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 8$00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người; Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem lời lẽ nói rất đã đáng lắm.

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI
SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật
Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều cái hình tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Ta-đình-Nhân và M. Trần-Phiệt
Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngọ-thị-Quyên nữ-sĩ
Giá bán . . . . . 0$50
Tiền cước gởi (mất quyển) . 0 . 20
Ngài nào muốn mua, cứ gửi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.
Có gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách
Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng.
3332
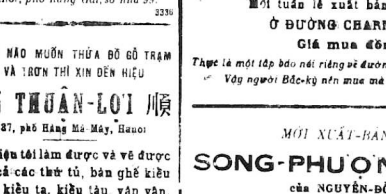
HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84
HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 fl. 50 một chai
Thao luật mới — Muốn dùng thuốc này phải có đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.
Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu, kem gan-mật, mài mật, chữa nước tiểu đen quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.
Máy thứ bàn-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-chế, ho-mãi
Thuốc LAO chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
Thuốc nặng = 2 $ 00 lọ 30 viên
Thuốc thật = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ : uống thuốc nhanh mà nguyên gốc mà thuốc không hề độc. Thuốc này đã chữa được có rất nhiều người bệnh lậu.
Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đau ho như : Bệnh người không đều, hay ho khi thành bệnh đau đớn mệt nhọc, nhức đau, ngứa ngáy, gió cơn, uống thuốc này đến mấy lần thì hết ngay. Thuốc này rất hay, rất quý, ai đã dùng thì mới biết thuốc này là thuốc thần hiệu.
ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ dùng để thí-nghiệm hóa-học
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cước và bán buôn kín
Bán rất rẻ và bán lẻ
« THUỐC ĐÉRÉ »
0 $ 90 một hộp 24 viên
Trị bệnh giang-mai rất hay và rất mau. Dùng thuốc này có thể khỏi hẳn được. Dùng thuốc này không phải kiêng cữ gì cả, ăn uống thuốc này rất bổ, rất quý, ai đã dùng thuốc này rồi thì mới biết thuốc này là thuốc thần hiệu. Muốn biết rõ thuốc này thì xin cứ viết thư hỏi hiệu Ed. MONTÈS, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84 thì sẽ có thư trả lời ngay.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)
Sự uống bài thuốc lậu này thường hay làn cho đau đớn, chảy máu, hòng quang quả thận và làm cho mọc lợt ở các cơ-quan ấy của Ông thì sự ấy là khó chữa cái bệnh lòng buồi mà đã dùng chăm vào các cơ-quan ấy, song dùng thuốc Santal Monal thì tuyệt là để khỏi, vì thuốc này chữa-trị ở trong, khi nước vào thì làm lắc với nước tiểu mà thành ra xanh và rửa rày những vật ban đi mới ra bài-sinh nặng buồi.
Bệnh lậu bài-cứ mới mà uống ngay thuốc Santal Monal thì hết đau đớn, hết sưng, tiết buồi và không còn tăng bệnh lên được nữa. Vậy nên Lời rằng, vì sự uống buồi thường hay sinh ra đau nước buồi, bàng quang, quản-bàn và chuyển sang các cơ-quan khác mà có bệnh ra khác không được. Thực như vậy, cái sự uống buồi ấy lại các chuyện sang phần khác, lên sang qua thận mà sau lại chữa trị đến tam cao vị phí được nữa.
Vậy thì khi nào bài đau có mủ phải nên các mà uống ngay lắng thuốc Santal Monal, thì thế mới có thể khỏi hẳn được, mà không sợ gì đến các khác cả, và mới có thể sạch cái nọc độc được.

Ở các cửa hàng thuốc đều có bán cả.
2054

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80, ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu
Bàn-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2040

Société des Phosphates du Tonkin
Bureaux et Usine à Haïy-Haiphong
NÊN CẦN THẬN — Chúng tôi khai trình cho quí khách hiểu rằng chúng tôi mới bắt được mấy người chủ quí mua trả đem rả nhỏ đất cát để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bắt giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.
Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhẹ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhẹ bằng.
Vậy nên quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên them rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nặn cho thật rõ bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.
Nếu mua Phốt-phát mà người bán giả tiền giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu xí bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi, thì bắt, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.
GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :
25$ 00 một tấn (la tonne de 1000 kilos) hiệu « PH. 19 21 ».
23 . 00 — — hiệu « PH. S ».
20 . 00 — — hiệu « PH. K ».
Phốt phát 1900 : PH. 19/21 = cả bốn rưỡng đất nhau, đất mận
Phốt phát hiệu : PH. S = cả bốn rưỡng đất ngot. Bột phốt-phát hiệu này thì nhẹ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».
Phốt phát hiệu « PH. K » cả bốn rưỡng đất ngot. Bốn rưỡng đất chua. Đi mận thì lại càng tốt lắm.
Phốt phát hiệu « PH. K » này là một thứ phốt phát chưa thì mới nhất và có chân lắm mấy thứ bột Potasse : Bạc-tạt ở bên Tây đem sang.
Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. K » này mà bón các thứ rau : Rapanes nhất là bắp cải thì thật là tốt lắm.
CÁCH BÓN — Mỗi sào mẫu-tây bón hai là 200 cân tây vải trước năm mươi ngày rồi cấy giống được hay cấy trước năm mươi ngày rồi với phốt phát cũng được.
MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sau sẽ lược việc) hãy còn tính lấu mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi cái là một hào chỉ (0$10). Nếu bao rách và hơi không thì chúng tôi không nhận nữa.
Quí-vị muốn cần hỏi hay điều gì nữa thì cứ lại nhà giây chúng tôi ở tại nhà máy ở Haïy Haiphong, chúng tôi sin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi trả lời giá lời ngay.
2031

CÔ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO
thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền
PACHOD Frères & Cie LYON
2010

TAM TỈNH Y QUÁN
Điều những tôi nay có thầy thuốc ăn mạch, biết thực hư bản nhiệt, trị bệnh bắt nội ngoại can nguyên, hoàn tán cao đan, chế tuyệt tinh tế, hiệu nghiệm tiêm tàng, dân chúng cực ngày cực trọng, mà số sống được còn, chưa công được bài sinh khởi tử, giảm có tay phái giả, nghèo cùng quá thì cấp đã cho thực khỏi. Xin quý khách nhận hiệu Tam-Tỉnh-Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91. Hanoi.
Kinh kỳ các bệnh nam nữ cho :
Nội thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiền sản hậu chư bệnh, tiền nhi cam kinh tế tị chư bệnh, tinh thị kinh niên đau ung đau lộc, hạ sao đàm xuyễn, phụ thương cổ chương phương toàn, bất toại, đau mắt mông mông, nam tử nhược tinh, di tinh, lưu tinh, lậu tinh, bạch chọc, hạ cam chi, đương mai, đau bụng kinh nguyệt bất điều, khí hư huyết bế, bạch đại, sích đới.
Thuốc tôn dục hiệu, giá :
Một chai thuốc nước thật 0$50
Ống thật 0 $0
Hộp hộp thuốc uống 1 00

No 207
TÁI-SINH-DUYÊN
(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)
NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— A ! Đức này vẫn cả gan nói dối ! Ngày nay thiên-hạ thái-bình, làm gì có nhiều vẫn-án như thế. Quả-nhiên mày giáp vua *Trụ* làm sự gian-ác. Nếu bay không thú thật thì ta sai cung-nữ cũng xác bay ra mà đánh, xem bay có còn cái chứng nói dối nữa hay không ?
Quyện-xương nghĩ thầm : chẳng thà ta thú thật cho rồi, can chi để chịu đau-đớn. Nghĩ vậy, liền sụp lạy mà tâu rằng :
— Trăm lạy lệnh-bà ! kẻ hạ-thần xin thú thật.
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— Bay không thú thật cũng không xong.
Quyện-xương tâu rõ hết những chuyện vua *Thành-tôn* cùng *Lệ-minh-đường* ngâm thơ uống rượu ở vườn thượng-uyển, và khi ở *Thiên-hương-các*, vua *Thành-tôn* cưỡng-bách *Lệ-minh-đường* đồng sàng, mà *Lệ-minh-đường* nhất định không theo, vân vân.
Trưởng-hoa hoàng-hậu lại càng nổi giận mà rằng :
— Đứa tiện-tỳ này, từ xưa đến nay coi giấu-diếm không chịu nói thực cùng ta, thật là đáng giận.
Nói xong, truyền cung-nữ đem *Quyện-xương* giam-cầm vào một nơi, chờ khi nào *Lệ* thừa-tướng cải trang rồi, bấy giờ mới thả. Cung-nữ vâng mệnh, cùng 4 tên nội-giám khác đem *Quyện-xương* giam cầm vào một nơi ám-thất.
Lại nói chuyện *Trưởng-hoa* hoàng-hậu sáng hôm sau dậy sớm, đến *Vạn-thọ-cung* triều-kiến Hoàng-thái-hậu, tâu bẩm những lời *Quyện-xương* nói với mình hôm trước cho Hoàng-thái-hậu nghe.
Hoàng-thái-hậu nói :
— Nếu vậy thì thánh thượng thật là có lòng tư-khúc, toan đem *Mạnh-lệ-quân* giả mà ép gả cho *Hoàng-phủ thiêu-hoa*.
Nói xong, truyền nội-giám đi triệu vua *Thành-tôn*. Nội-giám vâng mệnh thẳng tới thiên-điện, qui xuống tâu rằng :
— Muôn tâu bệ-hạ ! kẻ hạ thần phụng mệnh Hoàng-thái-hậu triệu thánh-thượng tiến cung.
Số là vua *Thành-tôn* từ khi đem *Mạnh-lệ-quân* giả ép duyên cho *Hoàng phủ thiêu-hoa* rồi, lại vừa gặp *Lệ-minh-đường* bị bệnh, phải thêu-thổ phế-ấn tại nơi thiếc-điện. Bấy giờ nghe tin Hoàng-thái-hậu triệu, giật mình kinh-sợ, nghĩ thầm : hay là có người nào đã tiết-lộ việc kín của mình chăng. Nghĩ vậy, liền lên kiệu thẳng tới *Vạn thọ-cung*. *Trưởng-hoa* hoàng hậu nghe nói có thánh-giá đến, vội vàng chạy ra nghênh-tiếp, vua *Thành-tôn* xuống kiệu, cùng *Trưởng-hoa* hoàng-hậu cùng vào.
Khi triều-kiến Hoàng thái-hậu rồi vua *Thành-tôn* hỏi rằng :
— Chẳng hay hôm nay mẫu hậu triệu con đến đây có việc chi ?
Hoàng-thái-hậu nói :
— Con có chăng *Lệ* thừa-tướng đi dạo chơi vườn thượng-uyển hôm nào không ?
Vua *Thành - tôn* nói :
— Dẫn có việc ấy, nhưng nguyên là con có lòng kính trọng bậc hiền-thần, chẳng hay cớ sao mẫu-hậu lại hỏi đến ?
Hoàng thái-hậu nói :
— Vì con đem *Mạnh-lệ-quân* giả ép gả cho *Hoàng-phủ thiêu-hoa*, cho nên ta mới hỏi đến.
Vua *Thành-tôn* nói :
— Sao mẫu-hậu lại biết là *Mạnh-lệ-quân* giả ? Người ấy hôm trước đứng ở trong triều, nhận được mặt cha mẹ và người anh, lại nói hết được cả những công-việc trong nhà, và bọ tên các đầy-tớ trong nhà,cũng đều biết cả. *Mạnh-sĩ-nguyên* bảy giờ giả lẫn quá, cho nên cứ cố cãi là giả đó mà thôi.
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— *Mạnh-sĩ-nguyên* giả lẫn đã đành, có lẽ *Mạnh-gia-linh* cũng bảo là giả lẫn hay sao !
Vua *Thành-tôn* nói :
— Sao hoàng-hậu lại nói như thế ! *Mạnh-gia-linh* có lẽ phải nói theo lời cha. Về anh trai cùng em gái thì cứ thời-giờ trong-kiến có hạn, nhiều khi cũng không rõ mặt nhau chứ sao !
Hoàng thái-hậu nói :
— Việc ấy chẳng nói làm chi vội ! nhưng nay *Hoàng-phủ thiêu-hoa* đang bị bệnh, con hãy khoan hạn, đợi khi nào khỏi bệnh, bấy giờ sẽ thương ngôi.
Vua *Thành-tôn* nói :
— Con xin vâng mệnh, ngày mai sẽ truyền cho bộ-quan thảo chỉ ấn khoan-hạn.
Trưởng-hoa hoàng-hậu lại nói :
— Bệ-hạ thật là có lòng tư-khúc.
Vua *Thành-tôn* nói :
— Hoàng-hậu bảo trẫm có lòng tư-khúc là nghĩa thế nào ?
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— Nếu bệ-hạ không có lòng tư-khúc thì có sao khi cùng *Lệ* thừa-tướng đạo chơi vườn thượng-uyển, lại ép người ta ngồi cùng xe, lại còn muốn ép người ta ngồi cùng giường ở *Thiên-hương-các* nữa. Thế là bệ-hạ khinh nhờn *Lệ* thừa-tướng, chứ không phải có ý kính-trọng hiền-thần.
Vua *Thành-tôn* nói :
— Đó là trẫm kính trọng bậc hiền-thần, sao lại bảo là có lòng tư-khúc được. Hoàng hậu thật không hiểu lẽ.
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— Chẳng những bệ-hạ muốn ép người ta ngồi cùng xe, lại còn muốn ép người ta ngồi cùng giường ở *Thiên-hương-các* nữa. Thế là bệ-hạ khinh nhờn *Lệ* thừa-tướng, chứ không phải có ý kính-trọng hiền-thần.
Vua *Thành-tôn* nói :
— Đó là trẫm ngại về nỗi đêm khuya đường xa, cho nên giữ ngủ lại, chứ có việc chi mà bảo rằng khinh nhờn.
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— Cứ như ý tôi thiển nghĩ thì bệ-hạ thật là có sự ám-muội, muốn dùng cái kế « Đem đào thay lý » đó thôi.
Vua *Thành-tôn* không bằng lòng mà phán rằng :
— Nay ở trước mặt mẫu-hậu, sao hoàng-hậu lại nói càn mà chỉ trích đỗ lỗi cho trẫm như thế, phỏng có đáng giận hay không ? Hoàng chi mấy ngày nay, *Lệ* thừa-tướng bị bệnh, các quan đại-thần trong tòn nội-các không ai phê-phó cho trôi-chảy được, vì thế nên trẫm phải thân thì phê-phó ngày đêm khó-nhọc. Nếu trong triều không có *Lệ* thừa-tướng thì quốc-chính biết trông-cậy vào ai.
Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :
— Ngày nay thiếc-hạ thái-bình, làm gì lại có nhiều vẫn-án như thế. Chẳng qua là bệ-hạ sự Hoàng-thái-hậu biết đến việc ấy, cho nên nói thác ra sự phê-án đó thôi. Nhưng còn việc *Lệ* thừa-tướng, không biết để bại-lộ hay chưa.

HỒI THỨ LXVIII
Vua *Thành-tôn* bảo *Trưởng-hoa* hoàng-hậu rằng :
— *Lệ* thừa-tướng một lòng công-bằng, không tư-ái, các quan đại-thần trong triều, không một người nào sánh kịp. Mấy hôm nay *Lệ* thừa tướng xin phép nghỉ, dẫu quan *Lương* thừa-tướng cũng các quan đại-thần khác phê ấn, cũng không được thỏa đáng bằng. Vì thế trẫm phải ngày đêm xem xét, rất là khổ sở, thành ra không kịp thời-giờ vào cung, cớ sao lại bảo là trẫm có ý lẳng tránh.
(Còn nữa).

Société Liberman
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN